

**BARON
CYGAŃSKI**

PREMIERA 10 LIPCA 1965 R.
w Operze Leśnej w Sopocie

PAŃSTWOWA
OPERA I FILHARMONIA BAŁTYCKA W GDAŃSKU
Gdańsk-Wrzeszcz, Al. Zwycięstwa 15

Dyrektor:
TADEUSZ RYBOWSKI

Dyrektor Artystyczny:
JERZY KATLEWICZ

JAN STRAUSS

BARON CYGAŃSKI

operetka w trzech aktach w/g opowieści M. Jokaia napisał
J. Schnitzer. Przekład i adaptacja libretta: Krystyna Chu-
dowska

Kierownictwo muzyczne:

Jerzy KATLEWICZ

Reżyseria:

Danuta BADUSZKOWA

Scenografia:

Roman BUBIEC

Kierownictwo chóru:

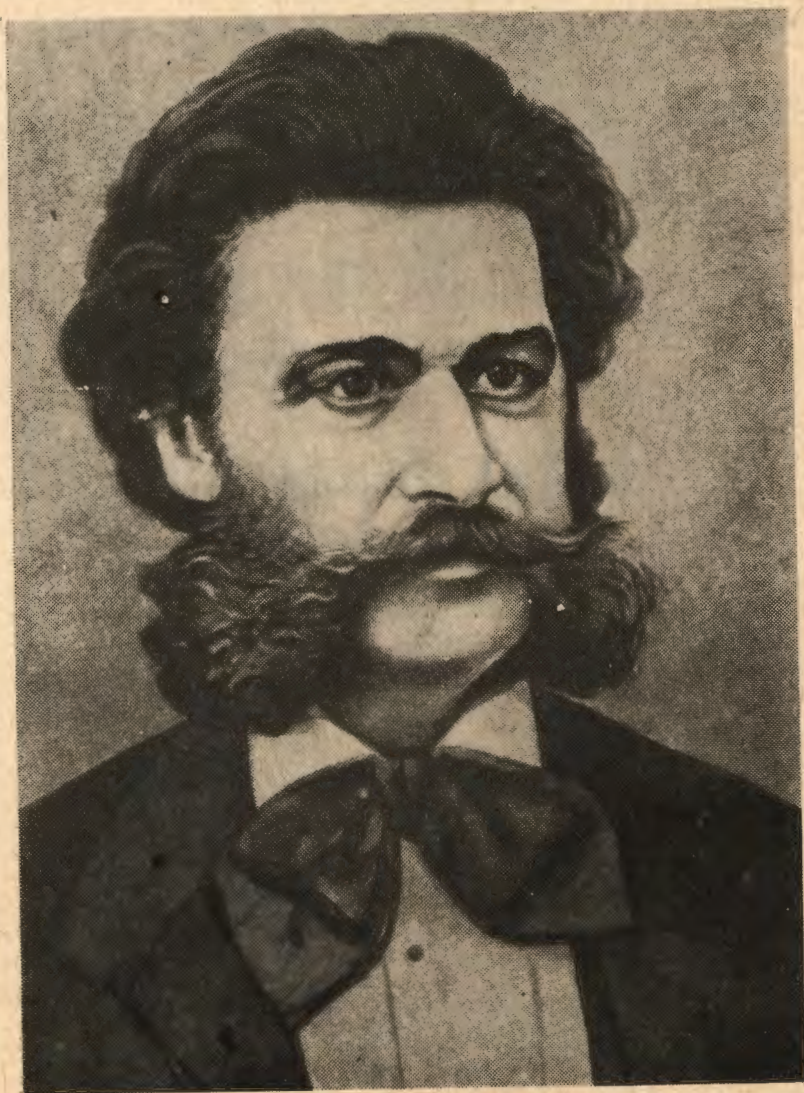
Jerzy MICHALAK

Choreografia:

Zygmunt KAMIŃSKI

Asystent reżysera

Michał KASZYC

JAN STRAUSS

JAN STRAUSS (1825—1899)

Można zaryzykować twierdzenie, że nazwisko Jana Straussa znane jest w każdym zakątku świata, do którego dotarła cywilizacja, a w każdym razie wszędzie tam, dokąd dotarł walc. Bo Strauss i walc to niemal jedno. Strauss, walc i jeszcze Wiedeń. To właśnie w naddunajskiej stolicy roztańczył się w 1815 roku pamiętny Kongres, to tu po raz pierwszy pogardzany dotychczas taniec wsi i przedmieścia przedostał się na wytworne sale balowe i zdobył je pierwszym szturmem. W jego wirowym pędzie spadały ostatnie peruki, jego temperament i radosne uniesienie odniosły zwycięstwo nad układną wytwornością menueta, gawota, nad dostojnością poloneza. Z Wiednia rozpoczął się triumfalny pochód walca przez cały świat. W takcie na trzy czwarte tańczono przez cały XIX wiek i początek XX stulecia, a chociaż z czasem minęło walcowe szaleństwo, chociaż zmieniały się gusta i upodobania, choć pojawiali się i pojawiają coraz to nowi konkurenci, walc nadal zachowuje swoją świeżość, jest jak dawny, dobry znajomy, z którym zawsze miło jest się spotkać. Różni władcy panowali w królestwie walca. Pierwszym był Józef Lanner, właściwy twórca klasycznej formy walca (introdukcja, 5 bezpośrednio połączonych części i koda) — ostatnim, godnym w pełni tego miana, Franciszek Lehar. Do największych należeli: Offenbach, Waldteufel, Kalmann; znaczną rolę odegrał Ziehrer, Suppé, Zeller, Stolz. Obok nich cała plejada kompozytorów wszystkich narodowości tworzyła bardziej lub mniej udane i znane walce i tworzy je do dziś. Lecz największą sławę w wesołym państwie wiedeńskiego walca zdobyła muzyczna dynastia Straussów: dwóch Janów, Józef i Edward. Już założyciel dynastii, Jan I, był osobistością znaną w całej Europie, którą przemierzał ze swą słynną kapelą, fascynując własnymi, obecnie prawie nie grywanymi walcami. Po śmierci ojca muzyczne berło przejął jego syn, Jan II, a w „rządach” pomagali mu utalentowani bracia — Józef i Edward. Jan Strauss syn pozostał jednak niedościgniony. Dzięki niemu walc stał się symbolem Wiednia, na jego długie „panowanie” przypada największa popularność tego tańca.

Jan Strauss stanął na czele osieroconej kapeli ojca, prowadząc ją do dalszych, jeszcze większych sukcesów. Mnożą się zaszczyty, rośnie sława — ale nie przychodzi to łatwo. Ulubieniec publiczności zaledwie może sprostać wszystkim obowiązkom kapelmistrza i kompozytora. Z oszalałającą szybkością

powstają coraz to nowe kompozycje. Strauss rzuca na papier — wykorzystując każdą wolną chwilę — swoje polki, galopy, kontredanse, kadryle, marsze a przede wszystkim walce. Ilość tych tanecznych kompozycji osiągnęła ostatecznie imponującą cyfrę 478. Nad pięknym modrym Dunajem to największy sukces Jana Straussa — apoteoza Wiednia, jego symbol i nieoficjalny hymn. Kompozycja zamierzona początkowo jako kantata, rodzi się jako pierwszy śpiewny walc, lecz sławna staje się dopiero bez tekstu w czysto instrumentalnej szacie. Piękne i nieśmiertelne są też inne walce Straussa: Życie artysty, Opowieści Lasku Wiedeńskiego, Kobieta wino i śpiew, Róże Południa, Wiedeńska krew, Cesarski Walc, Odgłosy wiosny. Wszystkie stawały się od razu przebojami. Wyjątek stanowił walc Gazety poranne. Na balu prasy, któremu zawdzięcza swoje powstanie, spotkał się z chłodnym przyjęciem, chociaż najbliższa przyszłość wykazała jego przewagę nad skomponowanym na tę samą okazję, owacyjnie wtedy powitanym i wyżej ocenionym walcem Gazety wieczorne Jakuba Offenbacha. Lecz nieważny był wynik tego muzycznego pojedynku. Ważne było, że przebywający wtedy w Wiedniu ojciec operetki, Offenbach, zachwycony muzyką Straussa rzekł doń: „Musi Pan pisać operetki”!

Wiedeń pasjonował się w latach 1870-ch paryską operetką Offenbacha. Znalazła ona podatny grunt tu, gdzie różne formy wesołego teatru muzycznego karykaturujące i parodiujące swoje środowisko znane były już od dawna. Ale Wiedeń nie byłby Wiedniem, żeby to „obce panowanie” ścierpieć na dłuższy czas. Suppé był pierwszym wiedeńskim kompozytorem, który zainteresował się nową formą. Jego dzieła z Boccaciem na czele stworzyły pomost między paryską, a klasyczną, wiedeńską operetką Millöckera, Zellera i Jana Straussa.

Król walca już swymi śpiewnymi walcami wkroczył mimowolnie do przedsionka świątyni „podkasanej muzy”, dążąc zaś zawsze do doskonalenia swej sztuki, zachęcany przez najbliższych i dopingowany sukcesami Offenbacha, stał się wkrótce nowym kapłanem operetki. Po dwóch gorąco przyjętych operetkach: Indigo i Karnawał w Rzymie, powstaje nieśmiertelna Zemsta nietoperza. Niestrudzony Strauss pisze nowe operetki, których ilość zamknie się liczbą siedemnastu. Dwie z nich jeszcze — Noc w Wenecji i Baron cygański — osiągnęły najwyższy poziom i obok Zemsty nietoperza pozostały w żelaznym repertuarze. Wszystkie uczyły Jana Straussa klasykiem wie-

deńskiej operetki, do którego stylu nawiązywało wielu późniejszych mistrzów tego niefrasobliwego gatunku.

W czym tkwi tajemnica powodzenia operetek Jana Straussa? Niewątpliwie w wartości ich muzyki, doskonałej instrumentacji, we wdzięku i świeżości rozrzucanych hojnie melodii, w których brzmią echa wesołych lub sentymentalnych, a zawsze wzruszających piosenek wiedeńskich; ale głównie chyba w pełnych powabu i tanecznej werwy walcach, będących filarami każdej Straussowskiej operetki. Bo i w swoich operetkach pozostał Jan Strauss tym, kim był przede wszystkim — Królem walca.

JERZY KATLEWICZ

DANUTA BADUSZKOWA

Obsada

Homonay	— Czesław Babiński Władysław Malczewski ✓ Kazimierz Sandurski	Mirabella	— Anna Bartoszyńska ✓ Anna Węgrzyn-Słowińska ✓
Carnero	— Wacław Prabucki Florian Skulski ✓	Ottokar	— Franciszek Kokot ✓ Feliks Lewandowski
Barinkay	— Stefan Cejrowski ✓ Jan Kusięwicz	Czipra	— Leokadia Borowska ✓ Zofia Czepielówna
Żupan	— Jan Gdaniec Józef Figas ✓	Saffi	— Helena Mołoń ✓ Magdalena Nysler Urszula Szerszeń
Arsena	— Magdalena Bojanowska Urszula Szerszeń ✓	Pali	— Paweł Trzebiatowski ✓ Zdzisław Suski ✓
		Janos	— Grzesław Wielikaniec ✓

Rzecz dzieje się na Węgrzech w połowie XVIII wieku

Orkiestra, chór i balet Państwowej Opery i Filharmonii
Bałtyckiej

Kierownictwo muzyczne i I dyrygent
JERZY KATLEWICZ

Kierownictwo chóru
JERZY MICHALAK

Dyrygent
ZBIGNIEW BRUNA ✓

Inspicjenci
MICHAŁ KASZYC
LECH STACHOWSKI

ROMAN BUBIEC

ZESPÓŁ SOLISTÓW ŚPIEWAKÓW

ANNA BARTOSZYŃSKA
LEOKADIA BOROWSKA
MAGDALENA BOJANOWSKA
ZOFIA CZEPIEŁÓWNA
KRYSTYNA INGERSLEBEN
HELENA MOŁOŃ
MAGDALENA NYSLER
URSZULA SZERSZEŃ
HALINA WALIŃSKA
MARIA ZIELIŃSKA
CZESŁAW BABIŃSKI
STEFAN CEJROWSKI
JÓZEF FIGAS

JAN GDANIEC
FRANCISZEK KOKOT
JAN KUSIEWICZ
FELIKS LEWANDOWSKI
JERZY ORŁOWSKI
WŁADYSŁAW MALCZEWSKI
JERZY PODSIADŁY
WACŁAW PRABUCKI
KAZIMIERZ SANDURSKI
JERZY SZYMAŃSKI
PAWEŁ TRZEBIATOWSKI
GRZESŁAW WIELIKANIEC

Korepetytorzy:

URSZULA KULKOWA

TERESA WORONIECKA

HELENA ZWIJASOWA

CHÓR

P.o. Kierownika chóru

JERZY MICHALAK

Kierownik wokalny

JERZY SZYMAŃSKI

Korepetytor

HENRYK SPYCHAŁA

Inspektor

MIECZYŚLAW DUBRAWSKI

Soprany:

Adamczak Stefania
Adamska Wiesława
Chudzicka Ludgarda
Deptulska Rozwita
Dowbór Jadwiga
Gibczyńska Stanisława
Huk Teresa
Kolasińska Urszula
Korzeniowska Jadwiga
Lewandowska Donata
Lupińska Krystyna
Manikowska Felicja
Massalska Halina
Nawrocka Teresa
Piepkówna Kornelia
Bilchowska Genowefa
Podwilska Michalina

Tenory:

Badura Jan
Bykowski Edward
Dąbkowski Andrzej
Dubrawski Mieczysław
Leśniowski Tadeusz
Orlik Tomasz
Petsch Alfons
Pomieczynski Zbigniew
Różagórski Stanisław
Smigielski Dariusz
Wysocki Romuald
Zwiernik Jan

Basy:

Alty:

Andersz Czesława
Bartkowiak Halina
Filipiak Władysława
Gachowa Zofia
Jungowska Zdzisława
Kordulska Barbara
Krzyżanowska Alicja
Luterek Apolonia
Radtke Urszula
Raduła Maria
Siwek Urszula
Skrzypiec Janina
Węgrzyn Anna
Wlazłowa Pelagia

Czerski Wiesław
Kamiński Stanisław
Kasprzyk Władysław
Kotowski Ferdynand
Nowiński Kazimierz
Skulski Florian
Suski Zdzisław
Staniucho Kazimierz
Szlawski Zdzisław
Szwarckopf Andrzej
Wąsik Tadeusz
Wosik Stefan
Zach Stefan

Z ZESPOŁU CHORU FILHARMONICZNEGO

Soprany:

Czyżewska Władysława
Jurkiewicz Maria
Kowalik Zofia
Ustarbowska Czesława
Hoffmann Eugenia
Astenberg Jadwiga

Alty:

Chuchla Wanda
Mącik Jadwiga
Szweda Irena
Szajda Władysława
Matoń Zuzanna
Winiarska Eugenia

Tenory:

Dereszkiewicz Norbert
Ustarbowski Herbert
Paradowski Antoni
Kamiński Ryszard
Rzeznik Bolesław

Basy:

Gmiński Józef
Kleina Jan
Mach Jan
Szymaniak Wiktor
Konrad Iwan
Zakrzewski Stefan,

Zespół baletu Państwowej Opery i Filharmonii Bałtyckiej

Kierownik baletu i choreograf
JANINA JARZYNOWNA-SOBCZAK

Choreograf
ZYGMUNT KAMIŃSKI

Pedagog baletu
TADEUSZ ZLAMAL

Korepetytorzy:

LAURA POPLAWSKA
URSZULA TSCHERTOK

Konsulant akrobatyki:
LESZEK OSMĄŃSKI

Inspektor baletu:
MARCELI ŻĘDZIANOWSKI

Pierwsi soliści:

Alicja Boniuszko
Zygmunt Jasman
Tadeusz Zlamal

Soliści:

Bronisław Cesarz
Stanisław Dziuk
Waldemar Gajewski
Joanna Górską
Zygmunt Kamiński
Wiesława Królówna
Lidia Pilecka
Henryk Śliwa
Kazimierz Wrzosek
Janina Zielińska
Marceli Żędzianowski

Koryfeje:

Genowefa Brett
Andrzej Bujak
Bogdan Chojnacki
Regina Hallen

Krystyna Jasman
Róża Korzeniowska
Halina Pankow
Bronisław Prądzyński
Wojciech Rybak
Krzysztof Rzeszot
Jerzy Sidorowicz
Janusz Wojciechowski

Zespół baletowy:

Walentyna Boniuszko
Elżbieta Buczkowska
Miłosz Dąbrowski
Anna Gienca
Dagmar Gaeser
Halina Krygier
Lidia Kulbikowska
Hanna Małkowska
Zofia Poświatowska
Krystyna Stemplewska
Izabella Tanaś
Jerzy Zochol
Danuta Żurawska

Orkiestra Państwowej Opery i Filharmonii Bałtyckiej

KIEROWNIK ARTYSTYCZNY I I DYRYGENT —
JERZY KATLEWICZ

DYRYGENCI — ZBIGNIEW BRUNA, JERZY MICHALAK

I SKRZYPCE

Kochański Tadeusz
(koncertmistrz)
Szmań Wojciech
(koncertmistrz)
Bujalski Franciszek
Kucal Jerzy
Peisert Andrzej
Langowska Maria
Niemiro Henryk
Mieńko Michał
Jeziorny Wiesław
Jurkowski Janusz
Stein Kazimierz
Zielińska Irena
Huzarski Kazimierz

II SKRZYPCE

Kosiorek Stanisław
Sztukowski Sylwester
Małecki Jerzy
Butowski Waclaw
Osterczy Stefan
Zareba Zenon
Brochocki Bronisław
Kowalska Urszula
Kres Norbert
Jellaczyc Jerzy
Tomczyk Bernard

ALTOWKI

Smilgin Mieczysław
Wojtkowski Jerzy
Albrecht Irena
Mańkowski Kazimierz
Lejman Krystyna
Bielska Alfreda
Budny Piotr

WIOLONCZELE

Zaborowska Bożena
(koncertmistrz)
Pokorniecki Franciszek
(koncertmistrz)
Filar Andrzej
Baryła Karol
Tomczak Tadeusz
Mokrzecki Lech
Andrzejewski Tadeusz
Zaborowski Jan

KONTRABASY

Piotrowicz Edwin
Mazur Adolf
Rosiek Stanisław
Kucharska Barbara
Pilec Antoni
Chamera Adam

HARFA

-Rużkowa Regina
Winiewicz-Gbioreczyk H.

FLETY

Gągałka Waclaw
Klaman Ryszard
Kaziński Jarosław
Kwiecień Mieczysław

OBOJE

Gassan Erwin
Buczowski Romuald
Chrapkowski Henryk

ROZEK ANGIELSKI

Sękowski Stanisław

KLARNETY

Świercz Władysław
Zareba Jan
Strzelczyk Józef
Pietras Andrzej

BAS-KLARNET

Trambowicz Ludwik

FAGOTY

Raduła Benedykt
Pilat Maksymilian

KONTRAFAGOT

Pawłowski Jerzy

WALTORNIE

Fillpowicz Kazimierz
Kilimek Zygmunt
Suchoples Aleksander
Brzostek Leon
Wobiszczewicz Wł.
Tylewski Tomasz

TRĄBKI

Lukaszewicz Jan
Burdynowski Józef
Tabaszewski Fr.
Mirzwa Alicja

PUZONY

Trus Aleksander
Kasprzycki Alfons
Tuzinowski Jan
Gygorowicz Edward

TUBA

Tęcza Karol

PERKUSJA

Szymański Marian
Rugienis Bronisław
Brzeski Witold
Wiśniewski Waclaw

FORTEPIAN — Urszula Kulkowa

INSPEKTOR ORKIESTRY:
Niemiro Henryk

KOREKTOR FORTEPIANÓW:
Władysław Ogłędzki

Kierownik sceny	— JANUSZ DUDKIEWICZ
Światła	— BRONISŁAW CIBA
Kierownik Warsztatów	— HENRYK WISZ
Kierownik Pracowni Perukarskiej (Charakteryzacja)	— BARBARA MILIMER
Kierownik Pracowni Stolarskiej	— BRONISŁAW RAPICKI
Kierownik Pracowni Modelarskiej	— MIECZYSLAW IWANICKI
Kierownik Pracowni Malarskiej	— ZDZISŁAW BUBELLA
Kierownik Pracowni Krawieckiej Damskiej	— SABINA OSTROWSKA
Kierownik Pracowni Krawieckiej Męskiej	— KAZIMIERZ SKOCZEŃ
Kierownik Pracowni Szewskiej	— JERZY BORYSEWICZ

Najbliższa premiera

grudzień 1965

J. Offenbach

OPOWIEŚCI HOFFMANNA

Cena 4,50 zł.